

Respect voor het milieu

7 steps to free publicity

De afgelopen tijd is er hard gewerkt aan een nieuwe workshop voor het Voortgezet Onderwijs. Eind oktober was de lancering: 7 steps to free publicity. Deze workshop is speciaal ontwikkeld voor scholen in de provincie Utrecht die meedoen het project 'klimaat is (g)een spel. Tijdens deze workshop leren de leerlingen hoe ze gratis zoveel mogelijk aandacht (lees publiciteit) kunnen krijgen via persberichten, filmpjes en foto's.

Dag van respect

Verder zijn er de afgelopen tijd natuurlijk ook gastlessen gegeven. Op het RSG Lingecollege te Tiel werden er klimaatlessen gegeven in het kader van de dag van respect. Tijdens de gastlessen werd duidelijk dat bijna alle leerlingen het belangrijk vonden dat we met z'n allen respect moeten tonen voor het milieu.

in discussie over het milieu

Alternatieve energiebronnen

In Almere werden er gastlessen gegeven over Alternatieve Energiebronnen. De leerlingen gingen na een korte introductie aan de slag met een vijftal stellingen zoals 'je moet verplicht worden je CO2 uitstoot compenseren'. In sommige groepjes werd driftig gediscussieerd. Maar bij de presentatie van alle stellingen was iedereen het wel eens: het is tijd om in actie te komen voor een goed klimaat.

Wil je ook gratis gastlessen op jouw school ontvangen? Stuur een mailtje naar econaction@jma.org

alternatieve energie: zonnepanelen

cybermannetje®

Milieutips

Een website speciaal voor jongeren om te laten zien dat je op een eenvoudige manier zuinig kan omgaan met het milieu. En je kan er een test doen om een indruk te krijgen van jouw milieuedrag. www.makkelijkmilieutips.nl

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

75 De nieuwsbrief van het netwerk voor iedereen die jong is en actief voor natuur en milieu

de wereld en het milieu

Kansen economie én milieu in India

Voortgezet onderwijs

Respect voor het milieu

MBO netwerk Gastlessen en zelfonderzoek

minder water, net zo nat

MBO NETWERK

Gastlessen en zelfonderzoek

Zin in een feestje?

Ga samen met je straat aan de slag om klimaatvriendelijke acties uit te voeren. Wie weet behoort jouw straat wel tot de 500 gelukkigsten die € 500,- euro krijgen om een straatfeest te vieren. www.klimaatstraatfeest.nl

Verspilling

De afgelopen tijd zijn er veel gastlessen gegeven. Studenten aan de ROC Rijnijssel uit Arnhem hebben een klimaatles gehad. Ze hebben daarin gekeken naar wat klimaatverandering is en wat ze er zelf aan kunnen doen. Het watergebruik kon bij vele studenten omlaag en veel studenten hadden hun computer thuis aanstaan terwijl ze op school waren. Onnodig, zo concludeerden de studenten zelf.

Kleding en Milieu

Op het ROC in Tilburg ontvingen studenten van de opleiding Mode een gastles over Kleding en Milieu als onderdeel van een project over duurzame en ecologische kleding. Tijdens de gastles bekeken de studenten hoe ze milieuvriendelijke kleding kunnen herkennen. Door het kopen van ecologische kleding of tweedehands kleding ontzie je het milieu. En minder kleding kopen spaart het milieu natuurlijk ook.

Daarnaast bleek dat je milieuvriendelijk kunt omgaan met de kleding in je kast. Door niet elke dag je kleren in de was te doen of door je kleren niet te heet te wassen.

waterbesparende douchekop

cybermannetje®

Onder de loep

Op dit moment nemen in Zaandam 25 studenten hun school, het Regio College, onder de loep. Hoe milieuvriendelijk is deze school? In groepjes zijn ze aan de slag gegaan om te onderzoeken hoe de school presteert en te bekijken hoe dit eventueel kan verbeteren. De resultaten zijn straks te vinden op www.jma.org/mbo.

Zit jij zelf op het MBO en ben je geïnteresseerd in wat JMA op jouw school kan doen? Stuur een mailtje naar mbonetwerk@jma.org of kijk op onze website: www.jma.org/mbo

kleding zonder vlekken kan je makkelijk op 30 graden wassen!

Wist je dat:

de kans op een **Elfstedentocht** steeds kleiner wordt. Uit onderzoek blijkt dat hij gemiddeld slechts 1 keer per 18 jaar gereden kan worden.

er bij de **kringloopwinkels** altijd ontzettend veel leuke **cadeautjes** te krijgen zijn, handig voor de kerst en goed voor het milieu!

je met een dikke trui en warme sokken je **verwarming niet zo hoog** hoeft te zetten?

een **kunstkerstboom** vaak milieuvriendelijker is dan elk jaar een echte te kopen (zonder kluit).

je **kerstlampjes** met **ledverlichting** hebt, stukken milieuvriendelijker en net zo sfeervol.

heb je ook een wist-je-dat-je? mail 'em door naar econaction@jma.org

wie wat waar

Alle individuele leden en die van de JMA@schoolgroepen, krijgen 4 keer per jaar de nieuwsbrief. Tenminste als wij hun adres hebben! Geef dus de naam en het adres van de (nieuwe) leden van je groep door aan JMA@school!

Jij in de JMA@school?

Jouw actie ook in de JMA@school? Heb je een leuk idee of een goede tip? Mail dan naar Grietje of Juriaan!

Wil je ook de JMA@school?

Vraag hem dan gratis aan via econaction@jma.org

Advies en lespakketten nodig?

JMA kan gastlessen geven, milieuprojectdagen organiseren en heeft daarnaast materialen beschikbaar.

Geef de JMA@school door!

Heb je vrienden, klasgenoten die ook interesse hebben in milieu? Nieuwe leden in je milieugroep? Of collegadocenten die ook weleens een milieules willen organiseren? Geef ze dan de JMA@school.

www.jma.org

Waar zit JMA@school

JMA@school is een project van Jongeren Milieu Actief en is gehuisvest in het kantoor van Milieudefensie. JMA is de jongerenorganisatie van Milieudefensie.

JMA
T (020) 550 7300
Postbus 19199
1000 GD Amsterdam
e-mail: econaction@jma.org

De redactie streeft ernaar om zoveel mogelijk de beeldrechten van foto's te achterhalen. Mocht er overhoopt toch een foto zijn overgenomen waar het auteursrecht op van toepassing is, neem dan contact op met het kantoor van JMA.

Colofon:
vormgeving: Eric Mels, Hoorn
drukker: Macula, Boskoop

De bomen en het bos

Jaarlijks verdwijnt er 13 miljoen hectare bos. Dat is ongeveer 3,5 keer de oppervlakte van Nederland. Deze ontbossing zorgt voor 20 procent van de wereldwijde jaarlijkse uitstoot van het broeikasgas CO₂. Dieren en plantensoorten worden bedreigd en de armoede van inheemse bevolking wordt versterkt. Het illegale hout komt Europa gewoon in en kan verhandeld worden. Dat hout komt terecht in bijvoorbeeld onze vloeren, deuren en buiten in bruggen en damwanden. Daarom voert Milieudefensie campagne voor nieuwe wetgeving om het illegaal gekapte hout van de Europese markt te weren.

De politiek is aan zet

Na jarenlange strijd heeft de Europese Commissie een wetsvoorstel uitgebracht om handel in illegaal hout te stoppen. Maar met deze wet wordt het niet strafbaar om illegaal gekapt hout te verhandelen. Belangrijke zaken als landrechten voor de inheemse bevolking zijn niet opgenomen.

Milieudefensie is er bang voor dat dit wetsvoorstel niet gaat bijdragen aan duurzaam bosbeheer. Gelukkig kunnen het Europees Parlement en de Europese Raad nog verbeteringen aanbrengen. Het Europees Parlement moet zich daarom hardmaken voor een snelle afhandeling van een goed wetsvoorstel.

Jij kan Milieudefensie helpen!

Ga naar krassentegenillegaalhout.nl en kras je persoonlijke boodschap voor de Europarlementariërs in hun bureaublad!

Bomen planten strafbaar, maar handel in illegaal hout niet?!

Koop hout met FSC-keurmerk. Dan weet je zeker dat je de natuur en inheemse bevolking geen schade aanbrengt.

Feestmaand ook voor dieren
December is een maand vol feest. Voor heel veel dieren echter niet. Kijk eens op deze website en zie hoe jij jouw decembermaand naast gezellig ook diervriendelijk kunt maken!
www.dierenindecember.nl

cybermannetje®

India

door Marinka van der Hoeven

Katoenteelt = vervuiler!

Prachtig land!

India, een land met een prachtige uitstraling. Overal lopen mensen in prachtig gekleurde kleding. Op elke straathoek kan je lekkere sapjes en hapjes kopen en de mensen zijn er ontzettend gastvrij en vrolijk. En ondanks dat India officieel nog een ontwikkelingsland is, groeit het land enorm. Door deze (economische) groei wordt het land steeds meer Westers. Toch hecht de bevolking nog altijd veel waarde aan haar eigen tradities, zoals het Hindoeïstische geloof. India is bijna tachtig keer zo groot als Nederland. India heeft te maken met een enorme bevolkingsgroei, elk jaar groeit het met 17 miljoen mensen. (Nederland heeft 17 miljoen inwoners!) Deze enorme bevolkingsgroei betekent een grote aanslag op het milieu.

Er zijn steeds meer monden te voeden, dus is er meer landbouw nodig. Sinds de jaren '70 gebruiken ze kunstmest en gifstoffen. En met succes. Ze hoeven geen voedsel meer uit het buitenland te halen.

Maar door het veelvuldig gebruik van kunstmest en allerlei gifstoffen, zeker bij de productie van katoen, is op veel gebieden de grond enorm vervuild geraakt. Dit betekent dat veel mensen last krijgen van hun gezondheid. Boeren moeten verhuizen omdat de grond zo vervuild is dat er geen gewas meer op wil groeien.

Ganges

Het water van de Ganges, een grote rivier in India, is vies. De rivier wordt gebruikt als badkamer, keuken en als wasmachine. Bovendien wordt de as van de overleden mensen in de Ganges uitgestrooid en soms de lichamen zelf, omdat geloofd wordt dat dit hen zal zuiveren van hun zonden en hun ziel naar de hemel zal brengen. Het is een wonder dat deze vervuiling nog niet heeft gezorgd voor grote epidemieën.

De Ganges ontspringt in het Himalayagebergte. De Verenigde Naties voorspellen in hun Klimaat Rapport (2007) dat de gletsjers in dit gebergte mogelijk verdwenen zijn in 2030. Dit betekent dat er geen smeltwater meer de Ganges in stroomt. Hierdoor zal de rivier alleen nog maar stromen in de moesson, het regenseizoen. Wat natuurlijk gigantische gevolgen heeft voor de drinkwatervoorziening van mensen.

De Ganges: niet echt lekker schoon

TukTuk

De industrie en het verkeer zijn ook grote vervuilers. In de grote steden is de smogvorming altijd aanwezig en te grote concentraties voor. Een oorzaak hiervan zijn de miljoenen tuktuks die in India rondrijden. Dat zijn overdekte brommers op drie wielen en zijn slecht voor het milieu. De uitstoot van één tuktuk staat gelijk aan de uitstoot van vijftig auto's. Studententeams uit Nederland en India werken op dit moment aan schone alternatieven voor de vervuulende motor van dit Indiase vervoermiddel.

Uitstoot van vijftig auto's!

De toekomst

De verbetering van de tuktuk is niet het enige positieve milieunieuws uit India. Begin 2008 heeft de premier aangegeven dat India zich actief in gaat zetten in de strijd tegen klimaatverandering. Dit zal onder andere gebeuren door te investeren in milieuvriendelijke technologie. Dit is goed voor bedrijven, de economie, de mensen en natuurlijk het milieu.

Het Nationaal Actieplan voor Klimaatverandering is toonaangevend voor het nieuwe Indiase milieubeleid. Bij dit plan werkt de overheid samen met wetenschappelijke instituten om actief onderzoek te gaan naar zoveel mogelijk milieuvriendelijke oplossingen. Een van de belangrijkste aspecten daarvan is het openbaar vervoer. Wanneer dit verbeterd en milieuvriendelijker wordt zal dat, zeker in de grote steden, de schadelijke uitstoot verminderen.

En naast het Nationaal Actieplan opent de Indiase regering een fonds voor bedrijven met milieuvriendelijke initiatieven. Op deze manier wordt dus ook het bedrijfsleven gestimuleerd om te investeren in milieuvriendelijke producten.

Het is voor de wereld van groot belang dat India ook echt de nieuwe koers ingaat. Als ze hun plannen gaan uitvoeren, is India een voorbeeld dat het mogelijk is voor een land om én flinke groeiende economie te hebben én rekening te houden met het milieu.

EN...
Actie!

Hoe groen is jouw kennis?

Weten jouw ouders hoe het zit met klimaatverandering? Weet jouw neef wat biologisch betekent? Denken jouw vrienden dat het waar is dat je 8000 jaar geleden nog van Nederland naar Engeland kon lopen? Tijd voor een quiz om die kennis te testen. Ga samen met onze hulp een miliequiz maken. Je kunt de quiz zo uitgebreid maken als je zelf wilt. Hij kan avondvullend zijn (leuk voor oudejaarsavond) of hij kan tussen de gangen van het kerstdiner worden gegeven.

De quiz bestaat uit verschillende vragenrondes, met elke ronde 10 vragen. Je kunt vragen steeds over een ander thema laten gaan.

take 1

Bedenk vragen voor de quiz. Een aantal voorbeeldvragen vind je op www.jma.org/actietip. Bij de vragen kun je denken aan multiple choice vragen, of stellingen waarvan je moet zeggen of ze waar of niet waar zijn. Maar je kunt ook open vragen bedenken.

Leuk voor oudejaarsavond...

Zorg er voor dat het antwoord kort is, vraag bijvoorbeeld om een jaartal. Op internet kun je allemaal leuke weetjes vinden.

take 2

Maak antwoordformulieren voor de vragen. Als je meerdere rondes speelt, heb je dus meerdere formulieren nodig. Ook hiervoor kun je terecht op de site van JMA.

take 3

Kondig je quiz aan. Zorg dat mensen weten dat jij die quiz gaat doen. Kunnen ze een prijs winnen? Dat maakt het vast nog leuker om mee te doen.

take 4

Op www.jma.org/actietip vind je een handleiding met spelregels voor de quiz. Lees deze goed door voordat je de quiz gaat uitvoeren.

take 5

Koop een (duurzame) prijs voor de winnaar(s). Of heb je thuis nog iets liggen wat je als prijs weg kunt geven.

...of bij het kerstdiner

